

Roosna–Alliku valda kerkib põhumaja

Põhuetituse seminarile ja õpituppa Esna maile oli viieks päevaks kokku sõitnud 16 tõsimeelset huvilist Leedust, Lätist ja Eestist, kellele põhuetituse võimalusi ja tehnikaid tutvustas maailmas tunnustatud kümne aasta kogemusega taanlane Lars Keller.

Esna T juhatuse liige Sven Aluste (pildil paremal) ja Taavi Leis Säästvatest Ehituslahendustest näitavad plaani, mille järgi töötoas valmib eest kumer ja tagant nurgeline murukatusega väike kõrvalhoone. «Idee on, et see kliimamõjusid leevendav käepärasest materjalist, see on põhust ehitist vastaks

passiivsete nõuetele,» selgitab Aluste. «Vaade avaneb üle põllu päikeseloojangule, sisse tuleb väike ahi, pinda on kümme ruutmeetrit, niimetan seda meditatsioonimajaks.»

Üleilne päevatöö oli sobitada puitkarkassi õigesse mõõtu pingutatud põhupakid. Maas ootasid pealetõstmist katusefermid. «Alles huvitavamaks läheb, kui hakkame teist korrust tegema,» sõnab Taavi Leis. «Esimene kiht krohvi tuleks ka panna, siis on tulekindel.»

Põhietituseseminari rahastab Põhjamaade Ministrite Nõukogu. (JT)

Andrus Eesmaa

Politsei manitseb liiklejaid ettevaatlikkusele

Politsei palub autojuhtidel arvestada, et kätte on jõudnud sügiseseks ilmad, mistõttu tuleb liikluses eriti hoolas olla.

Lääne-Eesti politseiprefektuuri avalike suhete büroo komisjar Kaja Kukk ütles, et nädala lõpuks on ilmaennustajate andmeil oodata õiseid miinuskraade, kohati lubatakse ka esimest lumelõrtsi, mis tähendab mootorsõiduki juhtidele kohustuslikult kriitilise pilguga üle vaadata oma sõidukite tehnoosund. «Tasub kontrollida, kas autol on all nõuetekohased rehvid, ning kontrollida klaasipuhastajate töökorras olekut, sest kulunud klaasipuhastid ei taga nähtavust,» selgitas ta.

Kukk soovitas kindlasti kontrollida sõiduki valgustusseadmeid: kas kõik põlevad, kas esilaternad on vastavalt nõuetele reguleeritud ja kas nende klaasid on puhtad. «Sügistalvisel ajal tuleb autojuhtidel meeles pidada,

kuivõrd oluline on teeoludega arvestada, tee- ja ilmastikuoludele vastavat sõidukiirust valida, et mitte seada ohtu ei enda ega ka teiste liiklejate elu ja tervist,» selgitas ta.

Kukk lisas, et teedele paigaldatud kiirusele osutavad liiklusemärgid tähendavad suuremat lubatud kiirust, aga ei kohusta nii kiiresti sõitma. «Kui ikka ilm on sajune, nähtavus piiratud või teel oluline halvenenud, ei tasu häbeneda ka aeglasemalt sõita, sest olulisim on ohutult sihtpunkti jõuda,» lausus ta.

Kukk ütles, et lehtede langemise ajal tuleb ka lehtedega kaetud teedel-tänavatel olla ettevaatlik, sest märgadel lehtedel sõitmine on üsna sama, mis jääl sõitmine.

See tähendab, et ka väikeste eksimuste korral võib auto kaotada juhitavuse ja tagajärjed on ettearvamatud. Samuti tuleb silmas pidada, et niiskena näiv asfaltkate võib tegelikult olla jääs. (JT)

Kuivama hakanud vahtrad Kõrgessaare kalmistul langetatakse ja asendatakse noorte puudega.

Andrus Eesmaa

Kalmistu vahtraalleed laastas ilmastik

Türi Kõrgessaare kalmistul on hakanud kuivama vahtrad. Türi vallavalitsuse tellitud eksperthinnangust selgub, et puude hävimist põhjustavad ilmastikuhajustused ja külmaseened.

Ants Oidekivi

Kõrgessaare kalmistu on rajatud samanimelise väikevõre servale 1960. aasta sügisel. Järvamaa kõige paremas seisus kalmistu vanema osa on pärna- ja vahtraalleed jaotanud neljaks.

2007. aasta kevadsuvel võis täheldada üle 30 aasta vanuse vahtraalleed puude ulatuslikku kuivamist. Kalmistu hooldaja OÜ Türi ELKO teavitab sellest Türi vallavalitsust, kes moodustas olukorra selgitamiseks komisjoni.

Kuivanud puud tuleb langetada

Komisjon käis kalmistul ja leidis, et surnuaia peateid ääristavatest puudest ligi paarkümmend on kuivanud või kohe kuivamas. «Et tegemist tundus olevat tõsise juhtumiga ja pargipuude langetamine on hell teema, leidsime olevat õige mitte omapäi tegutseda, vaid kuulata kompetentset ja erapooletut arvamust,» ütles komisjoni lii-

ge, Türi valla haljastusspetsialist Liivi Lohvart.

Põhjuse selgitamiseks tegi komisjon vallavalitsusele ettepaneku tellida eksperthinnang Eesti pargipuude juhtivpatoloogilt Märt Hansolt Eesti maaülikoolist.

Oma hinnangus kalmistu vahtrate kuivamise põhjuste ja võimalike edasiste arengute kohta kirjutab Hanso, et puude tervisliku seisundi olulise halvenemise, mis seisneb nooremas keskeas vahtra- puude okste ning ka massilises tervete võraosade kuivamises, põhjus on hiljutised (2002. ja 2006. aastal esinenud) ilmastikuhajustuste seeriad, mille tagajärjel on nõrgestatud puud asustamas sekundaarsete haiguseteki- tajatena tuntud liikidest eelkõige külmaseened.

Hanso peab vajalikuks lähiaastatel tugevdada puude tervisliku seisundi järelevalvet ja hoiatada, et nõrgestatud puud on vastuvõtlikud teistelegi patogeenidele, sealhulgas Kesk-Euroopast lähenevatele Eestis seni avastamata haigustele.

Ekspert hinnangus soovitas Hanso olulisel määral kuivunud puud langetada ja asendada noorte puudega, soovi korral jälle vahtratega.

2008. aasta hiliskevadel, pärast puude lehtimist, teha

kuivustatud, kuid elujõuliste puude võrdes hooldusloikus kuivanud okste ja tüveharude eemaldamiseks.

«Süda on rahul, oleme enda arvates õiget rada käinud,» lausus Liivi Lohvart. «Teadlane ei teatanud meile oma visiidi ajast ja toimetas iseseisvalt, ühe linnakodaniku väite, et tegemist on hooldusvigadega, on ekspert ümber lükanud.»

Tuleb leida sobivam liik

Lohvart sõnas, et juba on tehtud hinnapäringud ja esimesel võimalusel lootusetult haiged puud langetatakse. «Vähegi elujõuliste puude oksti lõikame kevadel,» lisas ta.

Järvamaa keskkonnateenistuse looduskaitse peaspetsialisti Olavi Randveri meelest peab puude ilmastikuoludele allajäämises ka põhjus olema. «Vaher on ju kodumaine puu ja kohaliku kliimaga harjunud,» selgitas ta. «Kalmistule on nad istutatud, mitte ise kasvama hakanud ja see kasvukoht ei pruugi olla neile kõige ideaalsem.»

Randver tuletas meelde, et paratamatult toimib ka looduslik valik, kus nõrgad jäävad kaotajaks.

Sobimatule kasvupinnale viidates soovitas ta mahavõetud vahtrate asemele istutada mingi teine liik.

Tervisekeskus tähistas sünnipäeva

Eile oli kogu Paide tervisekeskus rõõmsates õhupallides ja kõikjal sagis ärevaid töötajaid – tervisekeskus tähistas kaheksandat sünnipäeva. Hommikul olid oodatud basseini sünnipäeva pallidega võimlejad pensionärid, hiljem olid sinna oodatud emad beebidega.

Ujumisõpetaja Marge Merisalu tunnistas, et tervisekeskusele on tõesti üks erilisem päev. «Kõik saavad torti ja jagame kingitusi,» lisas ta.

Basseinist said parimad õnneotsijad saunalinu ja keskuse priipääsmeid. Küllasta- ja Margus Ehman oli pidupäevast meeldivalt üllatunud. «Lapsed ei tahtnud lasteaeda minna ja tulid siia. Ei teadnudki, et siin sünnipäev on,» sõnas ta. (JT)

Hans-Artur Ehman (paremal) ja Samuel Ehman maiustavad Paide tervisekeskuse kaheksanda sünnipäeva torti. Andrus Eesmaa

250

last sünnib Eestis igal aastal kunstliku viljastamise teel.

UUDISED

Türi kool tähistas muusikanädalat

Türi gümnaasiumi algklasside majas oli see nädal pühendatud muusikale.

Huvijuht Ülle Tammela lausus, et tegevust jätkus nii vahetundidesse kui ka pärast tunde. Näiteks meisterdasid, tikkisid ja joonistasid õpilased kauneid noodivõtteid, oli klassidevaheline muusikaviktoriin, karaoke võistlus. «Nädalasse mahtus ka laululinnu valimine, osales 70 õpilast,» lisas ta.

Kooli «Laululind 2007» on I-II klassis Kärloy Lõhmus, III-IV klassis Marleen Matztein ja Johann Saamann. Kooli «Lõoke 2007» on Kärolyn Nigula ja kooli «Õobik 2007» Rene Liivoja. (JT)

Round Table toetab puudust kannatavaid lapsi

Round Table Eesti (RTE) Fond ootab esmaspäevaks taotlusi puudust kannatavate laste hariduspüüdluste toetuseks.

Klubi president Urmas Glase lausus, et tänavu on jagada toetust ligi 40 000 krooni.

RTE Fondist stipendiumi saamiseks tuleb taotlus esitada Eesti Rahvuskultuuri Fondi rahatoetuse taotlemise ankeedil. Lisada tuleb trükitult põhjendus või töökavand, eelarve või kalkulatsioon ja vajaduse korral soovitajate põhjendused.

Iga taotleja saab esitada ainult ühe taotluse. «Õpingutoetuse taotlusele palume lisada tõendi õppeasutuses õppimise kohta,» lisas Glase.

Eesti Rahvuskultuuri Fondi juurde loodi Round Table Eesti Fond 2002. aastal sooviga hoolida noortest ja toetada neid, kelle rahavõimalused takistavad ande rakendamist. Fond toetab laste õpinguid kodumaal, taotluse rahastamise eeltingimus on hea õppeedukus.

Taotluse esitamise viimane tähtaeg on esmaspäev kl 16. See tuleb saata või tuua A. Weizenbergi 20a-13, 10150 Tallinn, teavet saab telefonilt 601 3428, täpsemalt Eesti Rahvuskultuuri Fondi koduleheküljelt aadressil: www.erkf.ee. (JT)

Sadakond tervise-sportlast kõndis kevadest sügisesse

Märtsist oktoobrini erinevatel radadel kestnud «Käies kevadest sügisesse» osales kokku üle saja tervisesportlase, kes tundsid rõõmu heast seltskonnast, tervisest ja liikumisest.

Koos maavalitsuse sotsiaal- ja tervishoiuosakonna peaspetsialisti Kaie Altmetsaga sarja vedanud Paide tervisekeskuse rahvaspordi projektijuht Piret Reinfeld tundis eriti head meelt nende üle, kes leidsid aega ja tahtmist lüüa kaasa mitmel etapil. «Eriti tublisid oli kümme, kes käisid kaasa kõik seitse etappi,» lisas ta.

Reinfeld kinnitas, et sari läheb kindlasti edasi ka järgmisel aastal. (JT)